

Пропорционална изборна система с централна листа

Проф. Любомир Гаврилов и д-р Стефан Манов

Резюме: Предлага се вариант на двойно-пропорционална изборна система, която решава в значителна степен проблемите на използваните в периода 1991-2013 г. изборни системи, като същевременно предлага елегантно решение за въвеждането на преференциален вот минимизирайки риска за неравностойност на тежестта на преференциите в различните по големина избирателни райони в страната.

1. Увод

През първите 30 години от действието на Търновската конституция след Освобождението, в Княжество България се прилага мажоритарна избирателна система. Пропорционалната, или “съразмерна” изборна система е използвана за пръв път експериментално за избиране на депутати в Търновски и Пловдивски окръзи на изборите през 1911 г., след което се налага необратимо в политическия живот и до днес. Следователно изучаването и подобряването на българската изборна система не може да се разглежда единствено в контекста на парламентарните избори в периода 1990-2013. Дори напротив! Наистина, както ще се убедим по-долу, изборната пропорционална система от 1931 г., адаптирана към днешните реалности, избягва главните недостатъци на действащата методика на ЦИК за изчисляване на изборните резултати.

Въпреки че на национално ниво методиките от последните години произвеждат пропорционален резултат т.е. партиите преминали 4%-вата бариера са представени в парламента пропорционално на получените от тях гласове, на ниво многомандатен избирателен район (МИР) днес пропорционалността е само “на книга”. Добра илюстрация за това е изборният резултат през 2009 г. в 6-ти МИР Враца, където според методиката на ЦИК новоизбраните народни представители се разпределят по партии както следва

	РЗС	ГЕРБ	ДПС	АТАКА	КБ	СК	ОБЩО
гласове	3228	38422	7104	9451	24978	4590	
Мандати	1	2	0	1	1	1	6
ЦИК 2009							

Мандатите в МИР Враца според методиката на ЦИК 2009

Цената на 1 мандат варира от 3228 до близо 25000 гласа ! Незапознатият с тънкостите на методиката избирател остава с впечатлението за разпределение на мандатите едва ли не чрез лотария. Това създава чувство за несправедливост, съмнения за измами, и в крайна сметка липса на

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

мотивация за гласуване.

Един пропорционален избор в този МИР би изглеждал по следния начин

	РЗС	ГЕРБ	ДПС	АТАКА	КБ	СК	ОБЩО
гласове	3228	38422	7104	9451	24978	4590	
мандати	0	3	0	1	2	0	6

Разпределение на мандатите в МИР-Враца по чисто пропорционална изборна система (Хеър-Ниймайер)

Примери като този има много : прословутият избор в 23-ти МИР София през 2005 г., когато БСП печели един мандат с 62 206 гласа, докато ДСБ печели пет мандата с 36 536 гласа, и т.н.

В резултат на последната реформа на изборната методика от ЦИК през 2013 г. ситуацията се влоши допълнително. Сега не само че избора в МИР често не е пропорционален, но някои партии (в случая ДПС) започнаха да печелят мандат с 1024 гласа (в София) или дори 474 (във Видин). И както се оказа – “дори ако във Видин имаше само един гласувал за ДПС – то ДПС все пак щеше да получи своя мандат” (Лютви Местан).

Методиката беше напълно дискредитирана, след като водещи български експерти по изборна математика от страната и техни колеги в чужбина, независимо един от друг, показаха експериментално, че изборната методика на ЦИК от 2013 г. не винаги достига до резултат, при това при съвсем реалистично разпределение на гласовете на избирателите. Бяха посочени и серия от конкретни грешки в текста на методиката, които, ако не бяха коригирани тихомълком от имплементиралите математическия алгоритъм компютърни специалисти, чисто и просто водеха до невъзможност за произнасяна на изборен резултат !

Чудно ли е, че при сега действащата изборна система, гражданите не желаят да гласуват?

Въвеждането на преференциален вот с ниска преференция ще доведе до нови неподозирани ефекти, които ще сринат доверието в процеса. Ако бариерата за пренареждане на кандидатските листи е 5%, както се очертава от проведените до момента дебати, това означава, че в посочените по-горе случаи, листите на някои партии в някои по-малки райони ще се пренареждат с 20, 50 или 100 гласа !

Предлаганият вариант на изборна система избягва всички тези недостатъци. Числените симулации, извършени въз основа на изборните резултати от 2009г. и 2013г. (вижте по-долу) го доказват по недвусмислен начин.

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

Предлаганата система предвижда обособяване на « централен » изборен район, в който всяка партия регистрира така наречената « централна » или « национална » листа, в допълнение към обичайните кандидатски листи в МИР. Досегашните 31 (или 32 с МИР Варна-област) изборителни района се запазват. Не се променя начина на изчисляване на изборния резултат на национално ниво - пропорционално на получените за всяка партия гласове от страната и чужбина. Новото е, че на ниво « изборен район » мандатите се разпределят между преминалите изборния праг партии, строго пропорционално на получените от тях гласове в съответния район (МИР). Когато при това районно разпределение, партиите не са получили полагащия им се брой мандати, недостигащите мандати се компенсират от националната листа. Въвеждането на преференции на ниво МИР е предвидено.

Системата, освен повече равнопоставеност на гласовете на изборителите във всеки изборен район, води до поне две очевидни предимства за партиите :

(а) дава се видимост на националните кандидати, които получават « твърди » места в централната листа. Това е особено важно за малките партии, които не винаги могат да гарантират избора на своите лидери, въпреки че преминават изборната бариера от 4%.

(б) предимство има и за местните партийни структури на големите партии: няма повече необходимост да им бъдат натрапвани « парашутисти » от централното ръководство. Така се насърчава вътрешно-партийната демокрация, пък и демокрацията въобще.

Разбира се, предлаганата система позволява създаването на изборителен район в чужбина и работи безпроблемно при регистрирани независими кандидати в МИР, както и при въвеждането на преференции в кандидатските листи по МИР – все актуални теми на българската изборна система. А гаранциите които получават партиите с въвеждането на централни листи, осигуряващи избирането на партийните лидери, ще насърчат въвеждането на по-нисък праг за преференции в МИР.

2. Исторически бележки: изборителната реформа от 1931 г.

Предложената от нас методика за изчисляване на изборните резултати, накратко – « изборна система » е взимствана от действалата в Царство България до преврата през 1934 изборна система. С нея са произведени изборите през 1931. Ето как доц. д.п.н. Тодор Галунов описва системата*.

На 3.IV.1931 г. Народното събрание (НС) започва обсъждането на

* Пълният текст на статията може да се прочете на <http://hermesbg.org/tr/nova-biblioteka/book-21/619-izbiratelnata-reforma-ot-1931-g-i-triumfat-na-partiite.html>

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

внесения от министър-председателя Андрей Ляпчев проект за промяна в изборния закон.

Премиерът представя пред парламента основните цели на реформата:

1) Умерена фаворизация на първата по сила в страната партия, която и да е тя, за да има силно управление и

2) Пропорционално представителство на "жизнеспособните" партии, за да може техните лидери да влязат в НС.

Със законопроекта се предлагат три основни нововъведения в изборната система:

1) Формиране на два вида листи - околийски и централни

2) Въвеждане на предизборен праг от 2% за партиите, получаващи мандати чрез централните листи

3) Внасяне яснота в създаването на различни партийни коалиции.

Андрей Ляпчев (1866—1933)

Проектира се околийските изборни райони да дават определено число депутати от всяка околия (общо за цялата страна 230), а националният да дава 44 депутати, определяни по централни партийни листи, утвърждавани от партийните ръководства. Общо НС ще се състои от 274 народни избраници. В деня на вота се гласува за околийските листи, като гласовете, подадени там за отделните партии се броят и за централните листи. След приключване на гласуването първоначално се разпределят мандатите по околии. Местата се определят както и при изборната система, прокарана от БЗНС. Броят на действително подадените гласове се разделя на предвидените за околията мандати, без те да се увеличават с единица. Мандатите от централните листи се определят като се сумират гласовете, подадени за всяка партия в отделните околии. След това тези гласове се разделят на броя на получените от партиите мандати по околии, увеличен с единица. Процедурата се продължава, като мандатите се увеличават с две, три и т.н. Получените 44 най-големи числа от листите дават и съответните мандати за партиите.

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

3. Описание на предлаганата изборна система

Предлаганата система е вариант на би-пропорционална изборна система, която решава в значителна степен техническите проблеми, на използваните в периода 1991-2013 г. Методики за изчисляване на изборните резултати. Главната разлика е в обособяването на допълнителен « централен » изборен район, в който всяка партия регистрира така наречената « централна листа », в допълнение към обичайните кандидатски листи в МИР. Предлагаме в МИР да се разпределят 209 мандата, съгласно единна норма на представителство по данни от преброяването на населението, а останалите 31 мандата да се разпределят между « централните листи ». В изборния ден избирателят гласува както и досега за кандидатски листи на партии и независими кандидати в 31 (или повече) МИР. Не се гласува отделно за « централните листи ».

Стъпка 1 на изборната система съвпада с досега използваната Стъпка 1: разпределят се 240 мандата между партиите преминали 4%-вата бариера, пропорционално на броя на подадените гласове в страната и чужбина (метод на Хеър-Ниймайер).

Стъпка 2 на изборната система съвпада с тази в използваната през 2013г. методика : във всеки МИР, предварително определените за района мандати се разпределят между партиите, спечелили мандати по Стъпка-1, пропорционално на получените от тях гласове в дадения МИР (метод на Хеър-Ниймайер).

Стъпка 3 : Партиите, които на Стъпка 2 са получили общо за всички МИР по-малко мандати, отколкото полагащите им се по Стъпка 1, получават допълнителни мандати от своята « централна листа », за сметка на допълнителните 31 мандата.

Брой на мандатите за разпределяне от централните листи : опит за теоретична обосновка

През 1931 г. централната листа на изборите в Царство България е била от 44 мандата при общ брой на депутатите 274, т.е. 16% от общия брой. Съвременната шведска изборна система е също двойно-пропорционална с централна листа от 39 мандата, при общ брой на депутатските места 349, т.е. $39/349=11\%$. Броят на избирателните райони в Швеция е също 39.

Размерът на централната листа трябва да е такъв, че никоя партия да не получи повече места, отколкото и се полагат на Стъпка 2 (или пък вероятността за това да е пренебрежимо малка). В двата примера по-

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

долу (избори 2009 и избори 2013) това условие е изпълнено. От теоретична гледна точка, броят на мандатите, спечелени на Стъпка 2 от дадена партия, е случайна величина X . Наистина, точното значение на X зависи от дробната част на частното между гласовете, спечелени от дадената партия и районната изборна квота. Пред вид разликите в големината на избирателните райони, както и различният начин по който избирателите гласуват, това дробно число приема случайни стойности в интервала $(0,1)$. При определени хипотези, които тук ще пропуснем, можем да смятаме, че разпределението на дробните значения е равномерно за всички партии, което от своя страна води до биномиално разпределение на случайните значения на X по МИР. Математическото очакване $E(X)$ (или средна стойност) на X е равно на сумата от целите части на X към което трябва да прибавим половината от броя на избирателните райони. Стандартното отклонение $\sigma(X)$ на X от това средно значение се равнява на квадратен корен от $31/4$ (т.е. 2,78) , където 31 е броят на избирателните райони.

Така за партия печелеща около 30 мандата, средното очакване за брой мандати на втора стъпка, при Централна листа от 31 мандата е $87\% \cdot 30 = 26$ мандата, при стандартно средно отклонение от това значение не превишаващо 3. За такава партия изискването спечелените на Стъпка 2 мандати да не превишават определените на Стъпка 1 е изпълнено (от статистическа гледна точка).

Горните пресмятания не се прилагат към партии печелещи по-малко от 30 мандата (пример: РЗС през 2009 г.), тъй като такива партии нямат равномерно разпределение на дробните мандати и съответно печелят на Стъпка 2 значително по-малко мандати от тези определени на Стъпка 1. При всички случаи, решението за големината на централната листа следва да е по-скоро политическо, защото изборният закон трябва да предвиди и слабо-вероятните ситуации, които не се подчиняват на статистически анализ.

Принципно съществуват две решения на проблема.

Първото се състои в това, да приемем за допустимо отклонение в пропорционалното разпределение на мандатите на национално ниво, като резултат от спечелването на няколко мандата в повече на Стъпка 2 от дадена партия спрямо полагащите и се стриктно пропорционално по Стъпка 1. Такъв е подходът, възприет от шведския законодател.

Второто решение е, да не допуснем в Стъпка 2 разпределяне на мандати в повече от това, което вече е определено в Стъпка 1. Това може да стане като се отчита « цената » на мандатите – техника добре позната на българските изборни експерти.

Числените симулации по-долу са направени при хипотеза за централна листа от 31 мандата, или 13% от общия брой мандати.

Забележка : тези 31 "национални" мандати нямат нищо общо с мажоритарните 31 мандата на избори 2009г. Става дума единствено за числово съвпадение.

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

4. Симулация на разпределението на мандатите, според резултатите от изборите през 2009 г., ако изборите бяха проведени съгласно предлаганата изборна система.

През 2009г. съществуваха 209 пропорционални мандата излъчени в 31 многомандатни изборни района (МИР), както и 31 мажоритарни мандата излъчени в 31 едномандатни изборни района. Изборната бариера от 4% преминаха 6 партии. Резултатите от гласуването в 31 МИР в страната, както и гласуването в чужбина за тези 6 партии са показани в Таблица 1.

•Стъпка 1

Общо спечелените от партиите мандати на Стъпка 1 са показани в Таблица 2. Разбира се, тези резултати не съвпадат с действително спечелените през 2009 г. мандати, поради силното изкривяване на пропорционалността на резултатите тогава, дължащо се на наличието на 31 мажоритарни ЕИР. В тях мандатите бяха спечелени само от две партии.

Забележка.

Резултатите от избори 2009 бяха променени с две решения на Конституционния съд. Първото касае 24 гласа погрешно отнети от изборния резултат на Синята коалиция в МИР Русе. С второто решение, Конституционният съд, анулира 18428 гласа от 23 избирателни секция в Турция, поради липса на доказателства, че избиратели наистина са гласували в тях. Данните, приведени в Таблица 1 отчитат тези две корекции на изборните резултати.*

* <http://www.constcourt.bg/Pages/Document/WithoutFrame.aspx?ID=1396>

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

МИР	Мандати за района	РЗС	ГЕРБ	ДПС	АТАКА	КБ	СК	ОБЩО
1	9	18259	69710	32811	12064	24601	11518	168963
2	11	7823	90033	38239	48398	32569	12444	229506
3	12	8104	118111	23835	34524	42275	15551	242400
4	8	8409	62371	12211	16732	25119	8678	133520
5	3	2093	20273	2830	3408	15906	3103	47613
6	6	3228	38422	7104	9451	24978	4590	87773
7	4	2263	35727	3950	7545	12836	3819	66140
8	6	3329	40285	14653	14097	25650	4533	102547
9	4	781	18648	67770	2305	6304	983	96791
10	4	5199	31432	969	4735	18633	4510	65478
11	4	4465	33824	6695	8626	16862	5234	75706
12	5	2341	31403	2187	6956	18651	4908	66446
13	8	6164	62423	27283	13083	27629	7809	144391
14	4	7006	31366	979	5026	16618	4677	65672
15	9	7371	59081	10718	20384	30421	11532	139507
16	9	10753	88944	9385	11549	31785	16425	168841
17	10	6868	77500	22374	21247	39927	11507	179423
18	4	983	18885	43960	4828	6932	1967	77555
19	7	7097	55732	18752	16290	20313	6578	124738
20	4	1883	23595	30458	6605	10974	1073	74588
21	6	3280	40912	8988	10397	22552	3871	90000
22	4	1605	24658	16559	2933	16782	2412	64949
23	11	7997	98933	1129	10037	43915	43120	205131
24	10	7152	88745	1307	10168	31412	33856	172640
25	10	8327	104333	1205	10640	36418	22992	183915
26	7	6055	59454	7134	15215	31475	6566	125899
27	10	8870	79364	9579	21307	39356	10353	168829
28	4	2272	18759	32697	6086	12345	1432	73591
29	7	5819	57706	22898	15450	25069	5131	132073
30	5	2482	36093	35715	9798	17786	2550	104424
31	4	4719	28493	2221	9591	18172	2906	66102
32	0	1573	33368	75786	6232	3849	9043	129851
ОБЩО	209	174570	1678583	592381	395707	748114	285647	3875002

Таблица 1 : Резултати от Избори 2009

	РЗС	ГЕРБ	ДПС	АТАКА	КБ	СК	ОБЩО
гласове	174570	1678583	592381	395707	748114	285647	3875002
%	4,51%	43,32%	15,29%	10,21%	19,31%	7,37%	100%
мандати	10,81	103,96	36,69	24,51	46,33	17,69	240
Мандати по Хеър	11	104	37	24	46	18	240

Таблица 2 : Окончателно спечелени мандати от партиите след Стъпка 1

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

•Стъпка 2:

Тук се разпределят 209 мандата като във всеки един отделно взет МИР се прилага метода на Хеър-Ниймайер. Резултатите са показани в Таблица 3. (Останалите 31 допълнителни пропорционални мандата се разпределят в Стъпка 3.)

МИР	Мандати	РЗС	ГЕРБ	ДПС	АТАКА	КБ	СК
1	9	1	4	2	1	1	0
2	11	0	4	2	2	2	1
3	12	0	6	1	2	2	1
4	8	0	4	1	1	1	1
5	3	0	2	0	0	1	0
6	6	0	3	0	1	2	0
7	4	0	2	0	1	1	0
8	6	0	2	1	1	2	0
9	4	0	1	3	0	0	0
10	4	1	2	0	0	1	0
11	4	0	2	0	1	1	0
12	5	0	2	0	1	2	0
13	8	0	3	2	1	2	0
14	4	1	2	0	0	1	0
15	9	0	4	1	1	2	1
16	9	0	5	0	1	2	1
17	10	1	4	1	1	2	1
18	4	0	1	2	0	1	0
19	7	1	3	1	1	1	0
20	4	0	1	2	0	1	0
21	6	0	3	1	1	1	0
22	4	0	2	1	0	1	0
23	11	1	5	0	1	2	2
24	10	0	5	0	1	2	2
25	10	0	6	0	1	2	1
26	7	0	3	1	1	2	0
27	10	0	5	1	1	2	1
28	4	0	1	2	0	1	0
29	7	0	3	1	1	2	0
30	5	0	2	2	0	1	0
31	4	0	2	0	1	1	0
32	0	0	0	0	0	0	0
ОБЩО	209	6	94	28	24	45	12

Таблица 3 : Мандати спечелени от партиите във всеки МИР след Стъпка 2.

•Стъпка 3

При тази стъпка се сравняват резултатите от Стъпка 1 и Стъпка 2. Партиите получили по-малко мандати от полагащите им се по Стъпка 1, получават допълнителни в централната си листа. Партия "АТАКА" вече е получила полагащия се брой мандати на Стъпка 2 и следователно не получава никакви допълнителни мандати.

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

	РЗС	ГЕРБ	ДПС	АТАКА	КБ	СК	ОБЩО
Мандати Стъпка 1	11	104	37	24	46	18	240
Мандати Стъпка 2	6	94	28	24	45	12	209
Мандати Централна листа	+5	+10	+9	0	+1	+6	+31

Таблица 4: Стъпка 3 и окончателно разпределение на мандатите

5. Симулация на разпределението на мандатите, според резултатите от изборите през 2013 г., ако изборите бяха проведени съгласно предлаганата изборна система.

През 2013г. 240 пропорционални мандата бяха разпределени в 31 многомандатни избирателни района (МИР). Изборната бариера от 4% преминаха 4 партии. Резултатите от гласуването в 31 МИР в страната, както и гласуването в чужбина за тези партии са показани в Таблица 5 (на сл. страница).

•Стъпка 1

Спечелените от партиите мандати след Стъпка 1 са дадени в таблицата по-долу. Очаквано, тези резултати съвпадат с действително спечелените през 2013 г. мандати.

	КБ	АТАКА	ГЕРБ	ДПС	ОБЩО
гласове	942541	258481	1081605	400466	2683093
%	35,13%	9,63%	40,31%	14,93%	100%
мандати	84,31	23,12	96,75	35,82	240
Мандати по Хеър	84	23	97	36	240

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

МИР	КБ	АТАКА	ГЕРБ	ДПС	ОБЩО	Мандати за района
1	32060	11301	47664	19005	110030	11
2	45566	7797	66533	22681	142577	14
3	48500	19908	73171	14219	155798	15
4	38381	9989	32966	7393	88729	8
5	17662	3370	12335	474	33841	4
6	28772	7669	23044	7975	67460	6
7	15678	5046	21871	2983	45578	4
8	23049	6016	25199	10465	64729	6
9	8902	1325	12729	46407	69363	5
10	22038	7312	19610	445	49405	4
11	20218	4763	19431	4672	49084	5
12	23062	8197	19721	2525	53505	5
13	33395	13359	34994	17257	99005	9
14	20687	7166	20046	455	48354	4
15	41856	11448	34210	9270	96784	9
16	41247	13252	62003	6200	122702	11
17	46852	11731	48904	14885	122372	11
18	9721	2034	10325	28149	50229	4
19	27581	9486	32545	10827	80439	8
20	14052	2614	16127	17411	50204	4
21	23874	6610	25791	5764	62039	6
22	17638	1403	15652	10148	44841	4
23	62101	13036	78176	1156	154469	16
24	46484	12367	63952	1128	123931	12
25	54650	14951	70035	1553	141189	14
26	35917	9921	37815	3278	86931	8
27	50103	12565	48090	13097	123855	11
28	13306	2751	10783	21593	48433	4
29	33219	8408	34038	17637	93302	8
30	19478	5304	21603	25291	71676	6
31	21585	4364	19152	1770	46871	4
32	4907	3018	23090	54353	85368	0
ОБЩО	942541	258481	1081605	400466	2683093	240

Таблица 5 : Резултати от Избори 2013

•Стъпка 2:

Тук се разпределят 209 мандата като се прилага метода на Хеър-Ниймайер във всеки един отделно взет МИР - пропорционално разпределение на мандатите между партиите вътре във всеки МИР.

Забележка : За улеснение на числовия експеримент, разпределението на тези 209 мандата по МИР е извършено като от мандатите на всеки МИР, дадени в таблица 5, се извади по 1 мандат. Такова разпределение съвпада само приблизително с това, което би било получено, ако строго математически се приложи единната норма на представителство.

Резултатите от изчисленията са показани в Таблица 7.

Останалите 31 допълнителни пропорционални мандата ще се разпределят в Стъпка 3.

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

МИР	КБ	АТАКА	ГЕРБ	ДПС	Мандати-1
1	3	1	4	2	10
2	4	1	6	2	13
3	4	2	7	1	14
4	3	1	3	0	7
5	2	0	1	0	3
6	2	0	2	1	5
7	1	0	2	0	3
8	2	0	2	1	5
9	0	0	1	3	4
10	1	1	1	0	3
11	2	0	2	0	4
12	2	1	1	0	4
13	3	1	3	1	8
14	1	1	1	0	3
15	3	1	3	1	8
16	3	1	5	1	10
17	4	1	4	1	10
18	0	0	1	2	3
19	2	1	3	1	7
20	1	0	1	1	3
21	2	1	2	0	5
22	1	0	1	1	3
23	6	1	8	0	15
24	4	1	6	0	11
25	5	1	7	0	13
26	3	1	3	0	7
27	4	1	4	1	10
28	1	0	1	1	3
29	2	1	3	1	7
30	1	0	2	2	5
31	2	0	1	0	3
32	0	0	0	0	0
ОБЩО	74	20	91	24	209

Таблица 7 : Мандати спечелени от партиите във всеки МИР след Стъпка 2.

•Стъпка 3

При тази стъпка се сравняват резултатите от Стъпка 1 и Стъпка 2. Партиите получили по-малко мандати от полагащите им се по Стъпка 1, получават допълнителни в централната си листа.

	КБ	АТАКА	ГЕРБ	ДПС	ОБЩО
Мандати Стъпка 1	84	23	97	36	240
Мандати Стъпка 2	74	20	91	24	209
Мандати Централна листа	+10	+3	+6	+10	240

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

Вместо заключение.

Реформата на изборната методика през 2013 г., започнала с добри намерения (пропорционално разпределение на мандати вътре във всеки МИР) завърши с неуспех, поради невъзможността да бъде коректно реализирана Стъпка 3, която води както до изборни абсурди, така и понякога до невъзможност да бъде произведен изборен резултат.

Предложената изборна методика следва да се разглежда по-скоро като еволюция на съществуващата такава, и в този смисъл е нейна реалистична алтернатива.

От друга страна, създаването на централна листа избягва получаването на мандати в МИР с ниска тежест - от няколко стотин до няколко хиляди гласа. При въвеждане на преференциален вот с нисък праг на преференция, кандидатски листи спечелили подобни "леки" мандати биха били изключително чувствителни на разместване- листи ще могат да се разместват с няколко десетки гласа. Това е политически трудно допустимо, а и ще остане непълно неразбираемо за избирателите. Ще възникне и изкушение у определени кандидати да купуват лесни и евтини преференциални гласове.

В случай, че нашият подход за двойно-пропорционална изборна система с централна листа не се възприеме, препоръчваме връщане към изборната система от 2009 г., след съответни математически подобрения намаляващи изкривяването на пропорционалността по МИР. Една от неизползваните до сега възможности е създаването на пълноценен избирателен район "Чужбина", по подобие на други държави от нашия регион (Македония, Румъния и Хърватска).